

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

RECEIPT

2c "GLAS NARODA" PO POŠTI NARAVNOST NA SVOJ DOM (izvzemli vsaj 4 nedelje in praznikov).

:: Citajte, kar Vas zanima !!

Telephone: CHelsea 8-1242 Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 254 — Štev. 254 NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 30, 1941 — TOREK, 30. DECEMBRA, 1941 Volume XLIX. — Letnik XLIX.

SPLOŠNA OFENZIVA V SRBIJI

JAPONSKI DIPLOMATI ODPOTOVALI

Japonsko poslaniško osebje je večeraj odpotovalo iz Washingtona. Kao je bil pri odhodu bolj vesel, Japonci ali Washingtonci, je težko reči. Bilo je sicer nameravano, da bi odhod 80 Japoncev ostal tujen, toda ob 10 dopoldne se je po mestu raznesla novica, da Japonci odhajajo in po ulicah se je kmalu nabrala velika množica ljudi, ki je zvižgala in se posmejevala Japoncem.

Prva sta prišla iz japonskega poslaništva na Massachusetts Ave. poslanik Nomura in posebni "mirovni odposlanec" Kurusu, ki je 7. decembra prišel v državni department, da predloži svoje zahteve in pogoje eno uro zatem, ko so Japonci že napadli Pearl Harbor. Ljudje so zvižgali in sikali, ko sta stopila v avtomobil. Za njunim avtomobilom so se v najetih avtomobilih peljali poslaniški uradniki, uslužbenci in njihove družine.

Peljali so se na železniško postajo, od koder so se z vlakom odpeljali v Hot Springs, Va. Japonske časnikarje bodo prihodnje dni zbrali in jih bodo poslali tudi v Hot Springs. V Hot Springs bodo Japonci nastanjeni nedaleč od nemških in italijanskih diplomatov, toda zvezni detektivji bodo pazili, da ne bodo občevali med seboj.

Ameriškim letalcem poveljuje polkovnik Claire L. Chennault.

NEMCI SE UMIKAJO PROTI BEOGRADU. GEN. MIHAJLOVIČ SKUŠA OBKOLITI UMIKAJOČO ARMADO. — ČRNOGORSKI ČETNIKI PODIJO ITALJANE

Vojaški krogi v Ankari poročajo, da je srbska armada pričela splošno ofenzivo v osrednji, jugovzhodni in zapadni Srbiji in se Nemci umikajo proti Beogradu.

V Istanbul in Ankaro so večeraj prišla poročila, ki potrjujejo, da so se Nemci že popolnoma umaknili iz osrednje in južozapadne Srbije.

General Draža Mihajlovič je s svojimi četniki in redno armado pričel strateško obkroževanje, da Nemcem odreže umik, ali pa puste vojni material in druge zaloge.

Po zadnjih poročilih je bil nek nemški oddelek, ki je napadel neko postojanko četnikov v Črnigori, odrezan v gorah severno od Cetinja. V sled neprestanih napadov črnogorskih četnikov in hudega snežnega viharja, ki divja po celih Črnigori, je tamošnja nemška armada v nevarnosti, da bo popolnoma uničena.

Italjanske garnizije v Črnigori so se umaknile v Cetinje in Baranjo. Srbska in črnogorska vojska in četniki so popolnoma gospodarji v Črnigori, razum v večjih mestih. Ravno tako je v rokah četnikov velik del Bosne in Hercegovine.

Hitlerju preti nevarnost

Vse kaže, da bo v Nemčiji nastala vojaška diktatura. — Armada ni zadovoljna, ker je Hitler proti njih volji napadel Rusijo.

Preko Londona prihajajo v Washington zanesljiva poročila, ki pravijo, da bo kmalu po Novem letu, mogoče v prveletku pomladi, Adolf Hitler strmoglavljen in da bo v Nemčiji vpeljano vojaško diktatorstvo.

Na vsak način so diplomatski proggi pod utisom, da ravno sedaj v Nemčiji nekaj vre, mogoče ker so prišli častniki do prepričanja, da je njegovo vodstvo napačno in da vodi Hitler Nemčijo v prepad, ali pa iz kakega drugega vzroka.

Taka poročila so pričela prihajati v Washington kmalu zatem, ko so se nemške armade pričele umikati v Rusiji. Nemški častniki namreč niso bili zadovoljni s tem, kaj se godi na ruski fronti in pripisujejo veliko krivdo Hitlerju za vse poraze.

Nato pa je Hitler še odslavljal feldmaršala Walterja von Brauchitscha kot vrhovnega poveljnika nemških armad in je sam prevzel vrhovno poveljstvo.

To so bila uradna poročila, med njimi tudi poročila, da je von Brauchitsch zaradi "srčne hibe" sam odstopil. Temu poročilu pa ni nikdo verjel.

Sedaj pa po skrivnih potih prihajajo poročila o notranjem položaju v Nemčiji. Po teh poročilih morajo nemške armade v Rusiji prenašati strahovite muke in veliko trpljenje in jih pri tem še podirajo nazaj mnogo močnejše ruske armade. Nekaj teh poročil je bilo celo poslanih po radio postaji v Berlinu v angleškem jeziku. Neutralski obiskovalci v Berlinu pa tudi pripovedujejo, da so jim isto povedali nekateri nemški generali, ki sicer neradi govorijo o takih stvareh.

Tako se po Berlinu tajno govori, da nekdo zelo slabo vodi nemške zadeve in ta "nekdo" ni nikdo drugi kot Hitler. Seveda njegovega imena nikdo ne izgovori.

Pri vsem tem pa nikdo v Berlinu ne misli, da je Nemčija v neposredni nevarnosti in da se bo zrušila ali pa bo prišlo do državljanske vojne. Mnenje pa je, da bodo generali Hitlerja strmoglavili, nikdo pa ni ne more razlagati, zakaj take vesti prihajajo v javnost. Nekateri domnevajo, da bo treba odstraniti "blazneža", ki je ves svet vrigel v največjo in najkrutejšo vojno.

Visokim častnikom Hitler ni bil nikdar povšeči, toda sprejeli so ga za svoje orodje saj začasno, ker so ž njim hoteli doseči močan vojaški stroj, katerega jim je tudi dal. Dal jim je vse, ka so od njega zahtevali. Kakor hitro pa jim je vse

dal, so ga skušali zvrniti v jarek in voditi politiko sami.

To je bilo leta 1934. Od tedaj naprej je Hitlerjeva moč naglo rastla. Umoril je Ernesta Roehma, šefa generalnega štaba njegovih lastnih črnosrajčnikov. Tedaj je armada črnosrajčnikov prešla v rajshwehr. In tedaj je Hitler še odložil svoj obračun s častniki rajshwehra.

Sedaj pa je vojna. Hitler je mogoče prav mislil glede Poljske, Holandske, Belgije, Francije, Čehoslovaške, Jugoslavije in Grške in o demokratskih državah. In tudi ni mogel slabo računati, kajti Nemčija je bila pripravljena, druge države pa ne.

Danes pa je drugače. Hitler je n. pr. proti nasvetu svojih generalov pričel vojno z Rusijo. In pri tem se je vračunal. Zato sedaj mislijo nemški generali, da morajo vso zadevo vzeti v svojo roko, toda prej morajo strmoglaviti Hitlerja.

Poročila z Iztoka

Amerikanci, ki so prideljeni kitajski armadi, so uničili 36 japonskih letal. — Nizozemske podmornice zelo aktivne. — Japonci zavzeli Iloh.

Za zaveznike v Aziji ne kaže nič posebno dobro. Japonci so večeraj bombardirali vhod v pristanišče Manila, najbrže v namenu, da bodo mogli transporti pripeljati vojaštvo.

Ameriške podmornice so potopile eno japonsko transportno ladjo. Ameriški poveljnik na Filipinih general MacArthur je sporočil, da je skrčel bojno črto severno od Manila. Ta črta teče nekako med Lingayem in Manila.

Vojni department naznanja, da Japonci na Luzonu neprestano izkrcujejo vojaštvo.

Na Manajskem polotoku Japonci prodirajo proti jugu ter so zavzeli Iloh, od koder teče 290 milj dolga cesta in železnica v Singapur. Angleži se umikajo proti jugu.

Vse japonske vojne operacije, tako na suhem, kot na morju, kažejo, da se hočejo Japonci polastiti Singapura, ki ga imenujejo Gibraltar Daljnega Iztoka in ki je baje še mnogo bolj kot evropski Gibraltar. Te

operacije pa tudi kažejo, da ne mislijo močne trdnjave zavzeti s frontalnim napadom, temveč v velikih krogih na ta način, da jo bodo obkolili, zato so že izkrcali svoje vojaštvo na nekaterih otokih Holandske Vzhodne Indije.

Holandske podmornice, odkar se je pričela vojna na Pacifiku, stalno postopajo japonske transportne ali bojne ladje. Potapljaajo jih tako pogosto, da je prišel že v govorico izrek "vsak dan ena ladja." Samo en dan jim je ušlo, večeraj pa so zopet potopili eno transportno ladjo v pristanišču Miri na otoku Sarawak.

Kitajsko poročilo iz Ranguna v Burmi naznanja, da so ameriški letalci, ki so prostovoljno vstopili v kitajsko zračno silo, 26. decembra izstrelili 36 japonskih aeroplanov v bližini Ranguna.

Istega dne je 80 japonskih aeroplanov napadlo Rangun in so bombardirali tamošnje letališče.

Z ruskega bojišča

Rusi nadaljujejo ofenzivo. — Italjanske čete nimajo več poguma, da bi se še bojevali. — Slabo oblečeni Lahi se predajajo z nabitimi puškami.

Sinočno rusko poročilo pravi, da se ofenziva nadaljuje in da so Rusi na več krajih prebili novo nemško obrambo črto ter zopet zavzeli več vasi in trgov.

"Sovražnik je imel težke izgube," pravi ruski informacijski urad.

Včeraj so po dolgi odsotnosti zopet napadali tudi nemški aeroplani in v zračnem boju so Nemci izgubili 25 teroplanov, Rusi pa 6.

Moskovska radio postaja naznanja, da sta Moskva in Tula, ki se nahaja 100 milj južno od Moskve, izven neposredne nevarnosti, ker so bili Nemci potisnjeni daleč proti zapadu.

Nemci se še vedno drže pri Možajsku, 57 milj zapadno od Moskve, toda se ne bodo mogli dolgo držati, ker so Rusi že dosegli več uspehov severno in južno od mesta. Po zadnjih poročilih so se Nemci že pričeli umikati od Možajska in Malojarslaveca, 65 milj jugozapadno od Moskve.

duo od Moskve.

Pri Kalininu, severozapadno od Moskve, so Rusi zajeli glavni stan nekega nemškega infanterijskega polka. Nemci so bili ponoči presenečeni in so pričeli bežati v nočnih oblekah, toda Rusi so jih postrelili s strojnicaui.

Poročevalce "Izvestja" pravi, da je neka nemška divizija v bližini pričela močan protinapad, ki pa je bil odbit. Nemška divizija je izgubila 1500 mož, ne da bi pridobila le eno ped zemlje.

List "Pravda" poroča, da Italjani na južni fronti igrajo zelo žalostno vlogo. Italjani, ki jih vodijo laški častniki, se v velikem številu predajajo z nabitimi puškami. Mnogi pa nimajo sukenj in so ostrnjeni s plahotami. V šestih dnevih je bilo ubitih 800 Italjanov; v neki drugi bitki sta bila uničena dva bataljona in Rusi so zasedli 106 vasi.

ANGLEŽI NAPADLI NORVEŠKO

Angleži so v nedeljo z morja, s suhoga in iz zraka napadli norveške obrežne kraje in so uničili dve nemški garniziji. Potopili so 9 nemških ladij in večike naprave in vjeli 25 Nemcev in 9 norveških Quislingov.

Angleški vojski so se izkrcali na čveh najjužnih norveških otokih op zagrinjalom dima in hudim artilerijskim ognjem z bojnih ladij in bombardiranjem iz zraka. Bombniki so bombardirali veliko nemško letališče 100 milj daleč od obrežja.

Boginja bo izvedela o vojni

Japonski ministrski predsednik general Hideki Tojo je odletel k velikemu templu v Ise, 250 milj jugozapadno od Tokia, da sporoči sončni boginji Amaterasu o Mi Kami, da se je pričela vojna in da jo prosi za zmago.

Lahi kričijo: "Rim nazaj!"

Lončonski list "People" pravi, da so se po vseh velikih italijanskih mestih pojavili veliki plakati, ki imajo napise: "Pozabimo Tunizijo, Korziko in Nice — skušajmo dobiti nazaj Siellijo, Napolj in Rim!"

To kaže, da se je mišljenje italijanskega naroda po celi deželi obrnilo proti Nemcem.

Heinrich Himmler, načelnik nemškega Gestapa osebno vodi preiskavovanja v Italiji.

Mussolini iztreblja "komuniste"

Benito Mussolini je večeraj izdal ukaz, da morajo biti čimprej uničeni dalmatinski "komunisti", ker vedno vprizarjajo velike nemire.

To povelje je Musolini dal generalu Ambrosio, ki je prišel k Mussoliniju, da mu poroča o položaju v Dalmaciji, kjer poveljuje drugi italijanski armadi.

Cankajšek vnanji minister

General Cankajšek opravlja sedaj posle kitajskega vnanjega ministra, dokler ne pride iz Washingtona poslanik T. V. Sung, ki je bil prejšnji teden imenovan za vnanjega ministra.

VOJNA V EVROPI IN AFRIKI

Na zemljevidu so v okviru označena mesta in pristanišča, ki se nahajajo v nemških rokah in ki so jih zadnje dni angleški aeroplani bombardirali. Ravno tako so angleške bojne ladje v Sredozemskem morju v štirih tednih potopile 63 ladij osišča.

Na desni strani zemljevida so glavni predeli ruske fronte, kjer se Nemci že en mesec tiskajo od Leningrada pa do Črnega morja. Spodaj na zemljevidu pa je severna obal Afrike, kjer Angleži stalno potiskajo Nemce in Italjane iz Libije v Tripolitanijo.

GLAS NARODA (VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation), Frank Sakner, President; J. Lapeta, Sec. - Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$6.-. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.-; za pol leta \$3.-; za tretje leta \$1.50. - Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50. Za inostranstvo za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 1-1242

AMERIKA V VOJNI

Sedanja vojna se za Združene države ni pričela srečno. Tudi drugače ni bilo pričakovati, toda nespametno je bilo vsled tega obupati, kajti Amerika ima vse potrebne vire, s katerimi more poraziti svoje sovražnike.

Japonska je 7. decembra nenadoma napadla Havajsko otočje, potopila je tudi dve zelo veliki angleški bojni ladji in vsled tega imajo Japonci za sedaj položaj v svojih rokah.

Po 14-dnevnih junaških bojih je bil otok Wake izsubljen; Guam je bil izgubljen že prej.

Angleži so morali prečati Hong-Kong, ker so Japonci razbili vodovod. Singapur se ni padel, toda padec Hong Konga pomeni zamuj veliko nevarnost.

Tudi na Filipinih ne izgleda položaj kar najboljši za Ameriko. Manila je bila razglašena za odprto mesto. General MacArthur je s svojo armado zapleten južno od Manile v velikansko bitko s tanki. Po zadnjih poročilih so izgube na obeh straneh zelo velike. Ker pa je general MacArthur Manila razglasil za odprto mesto, pomeni, da se boji, da bodo slednjie izgubljeni tudi Filipinski otoki.

Toda če Združene države tudi izsubijo Filipine, s tem se ni rečeno, da so tudi izgubile vojno.

Že več desetletij so bili Filipini za Združene države zelo ranljiva točka. Imenovali so jih daleč v Pacifiku iztegnjen vrat, kjer sploh ne bi smel biti.

Pred nekaj leti je ameriški kongres sklenil, da Filipinom da svobodo in neodvisnost in sicer leta 1946, kar je bilo Filipincem popolnoma prav, ker svojih ameriških gospodarjev niso nikdar imeli radi, dokler ni pričelo postajati jasno, da Japonci eede šline po otokih.

Pred letom dni je bil na Filipinske otoke poslan najboljši ameriški častnik generalni poročnik Douglas MacArthur, da bi branil Filipine proti morebitnemu japonskemu napadu. Upal je, da bo kos svoji nalogi, toda samo pod pogojem, ako bi dobil zadostno množino vojnega materijala in tako bodo mogoče Združene države izgubile zelo zmožnega generala, junaške vojske in tudi otoke.

To bi bil hud vdarec za Ameriko in njen ponos. Toda se vedno upamo, da se to ne bo zgodilo.

Toda izguba Filipinov ne bi bil poseben vojaški udarec, kajti otoki nisobistvenega pomena za Združene države. Vendar vsled te izgube bi bila zelo otežkočena obramba Singapura in Holandske Vzhodne Indije, toda vsled tega naša pacifiška obala ne bi bila v nobeni nevarnosti kot pa je sedaj.

Kje se nahaja pacifiško vojno brodovje po napadu na Pearl Harbor, ne vemo, pa ko bi vedeli, ne bi smeli o tem poročati, ker bi bilo sicer samo sovražniku v korist.

Upamo pa, da se bojne ladje nahajajo okoli Havajskih otokov, ki so najpoglavitejša točka za obrambo Panamskega prekopa in cele pacifiške obali. Dokler Združene države drže Havajske otoke, tedaj boča lahko ameriške bojne ladje in aeroplani zadržavali Japonce daleč na Pacifiku, da ne bodo pričeli trkati na vrata zapadne obali.

DRŽAVNA GARDA POTREBUJE MOŽ

Poveljujoči častnik 12. infanterijskega polka newyorške državne garde nam je v objavo poslal naslednje:

Garda države New York takoj potrebuje 10,000 mož v tujne svrhe. Garda bo mogoče tudi poklicana na naše "občutljive točke." Kdor pa je pri državni gardi, se ni izključeno, da ne bi mogel biti draftan, toda njegovo vezbanje je kot pripravljanje na vojaško službo. Ako delate v obrambni industriji, ali pa se se niste prostovoljno zglasili v armado ali mornarico, tukaj imate najboljšo priložnost, da služite svoji domovini in obenem se dalje opravljate svoje sedanje delo.

Vezbanje je vsak ponedeljek in četrtek zvečer od 8 do 10. - Mnogo mož vseh poklicev se je že zglasilo. So uradniki, trgovci, delavci, dijaki, glasbeniki in iz raznih drugih poklicev. Zglašite pa se naj samo AMERIŠKI DRŽAVLJANI.

Nabavni urad je na 120 W. 62nd St., New York City, blizu Columbus Avenue v postlopu 62nd St. Armory.

Med dosedaj prišleženimi je tudi Vlado Količ, poznani hrvaški violonist, ki bo v nabornem uradu vsak ponedeljek in četrtek zvečer od 7 do 10 - ter bo pomagal vsem Jugoslovonom pri vpisu. Vojaka na straži vprašajte po nabornem uradu (recruiting office). V nabornem uradu pa vprašajte po

NEMCEM SLABO PREDE V LIBIJI

Angleški zelo gibčni oddelki pritiskajo na nemške in italijanske čete okoli Agedabije, 80 milj južno od Bengazija. Nemci so v teh bojih izgubili 6 tankov.

Veliko deževje je premenilo puščavo v veliko blatno poljano. Navzlic slabemu vremenu pa so angleški aeroplani bombardirali in obstreljevali nemško in italijansko armado, ki se je ob obrežni Bengazi-Agedabija cesti umikala v Tripolitanijo.

Armada okoli Agedabije je samo še ostanek tančne divizije generala Erwina Rommela.

Julijska krajina

(Iz knjige dr. Lavo Čermelja, "Life and Death Struggle of a National Minority.")

Ozemlje. - Z mirom, sklenjenim med Italijo in Jugoslavijo 12. novembra 1920, je Italija dobila ozemlje približno 10.000 kvadr kilometrov z več kot pol milijonom Slovencev in Hrvatov. Ozemlje obsega celo bivšo župnijo Gorica in Gradiško, t. j. 294.582 ha s prebivalstvom 253.670 (po štetju iz leta 1921); Trst in okolice s površino 9.589 ha in 238.655 prebivalci; istrsko obmejno grofijo (razen delov v občini Kastav in brez otoka Krka) s 443.693 ha in 339.037 prebivalci; del bivše vojvodine Karniole, t. j. upravno pokrajino Postojne (Adelsberg, Postumia) in odsek Idrije (brez občine Ziri in malih delov občin Grčarjevec, Planina in Logatec) s površino 127.350 ha in 54.414 prebivalci; del vojvodine Karintije, t. j. pokrajina Trbiž (Tarvisio) z delom občine Podkloster in občina B-la Peč (Weissenfels) in Rateče (ki upravno spada pokrajini Radovljice v bivši Carnioli) s 36.403 ha in 8.224 prebivalci.

Po italijansko-jugoslovanškem sporazumu marca 1924, je bilo temo ozemlju dodano mesto Reka, ki je prej bilo pod Madžarsko in si je za rapalsko pogodbo pridobilo svobodo. To je pomenilo 1750 ha ozemlja več (350 ha manj kot ga je pripadalo prejšnji-mu "corpus separatum") in 45.857 prebivalstva (po štetju v januarju leta 1925).

Nastala je navada, da se po načelno italijanskem imenu te pokrajine "Venezia Giulia" vsa ta pokrajina s 924.371 ha in 947.221 prebivalci imenuje s slovenskim imenom "Julijska Krajina" kajti to ozemlje je v vstakem pomenu besede "marka," to je obmejna dežela.

Narodnost. - Po uradnem italijanskem štetju-decembra 1. 1921, je Julijska Krajina (brez Reke, ki je bila priključena šele leta 1924), štela 901.363. Od teh je bilo 258.944 ali 28,7 odst. Slovencev; 90.262 ali 10 odst. Hrvatov; 467.308, ali 51,3 odst. Italijanov; 51.458 ali 5,7 odst. Furlanov; 4.185 ali 0,5 odst. Nemcev, 1.644 ali 0,2 odst. Rumunov in 32.234 ali 3,6 odst.

Tako je skupno število vsega slovenskega prebivalstva (sodeč po tem štetju) 366.348 ali 40,6 odst.

Statistike tega italijanskega štetja pa so daleč od resnice. Predvsem jim manjka potrebne nepristranosti. Poglavar rodbine nikdar ni smel pregledati in morda popraviti popis, ki ga je italijanska oblast vnesla v spisek. S takšno metodo so se pripetile mnoge napake, kar se najbolje vidi iz sledečih zgledov. V popisu prebivalcev Trsta ni omenjena ne ena oseba, da govori srbo-hrvatsko. Vendar je v Trstu velika srbska pravoslavna občina, ki so mnogi njeni člani italijanski državljani. V posameznih predmestjih je število otrok, ki so zahajali v slovensko osnovno šolo (ki takrat se ni bila zaprta) enako številu odraslih, ki so uradno navedeni v popisu prebivalcev slovenskega porekla. V čisto hrvaškimi občini Meščenice na vzhodni obali Istre omenja uradni popis 13 odraslih Hrvatov in 3 Slovence s skupno 3060 otroci(!)

Po štetju januarja meseca 1. 1925 je bilo prebivalstvo Reke 45.875 prebivalcev in od tega števila jih je samo 6.644 omenjenih, da govore srbo-hrvatski jezik. Popolna nezanesljivost teh podatkov se kaže v samem dejstvu, da je 10.553 prebivalcev med temi 45.857 bilo jugoslovanskih državljanov, ki imajo prejkone navado govoriti svoj lastni jezik. Celotno štetje decembra leta 1918, ki ga je izvedla italijanska narodna zbornica tistih dni, ki prav gotovo ni bila naklonjena Jugoslovonom, je bila daleč bolj pravična kakor to prvo in zadnje štetje narodne manjšine v Rimu. Kajti po tem štetju je v tistem času Reka imela 46.264 prebivalcev, od katerih je 9.092 bilo Hrvatov, 1.674 Slovencev in 161 Srbov - vsega skupaj 10.927 Jugoslovonom ali 23,6 odst. prebivalstva. Če vzamemo te italijanske statistike kot podlago, je bilo v vsej Julijski Krajini v maren 1921 nad 377.000 prebivalcev Jugoslovonom.

Po zadnjem avstrijskem štetju leta 1910 in zadnjem madžarskem štetju leta 1911, je bilo na ozemlju Julijske Krajine 487.200 prebivalcev Jugoslovonom. Prave številke pa bi morale biti najmanj za 50.000 večje; kajti slovensko prebivalstvo je tiste dni protestiralo proti avstrijskemu načinu štetja; in da je bilo za to upravičeno, je dokazalo novo štetje kot posledica tega protesta v Trstu. Tam je štetje najprej izvedel italijanski občinski urad in število Jugoslovonom, ki jih je navedel, je bilo 36.208.

Zopet sprejemamo naročilo za to zanimivo knjigo.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo 2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kakaj jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveždati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

Zopet sprejemamo naročilo za to zanimivo knjigo.

JERRY KOPRIYSEK in njegov orkester na ploščah. Terezinska Polka. Na planinci - valček. Str. M 575. In DUQUESNE UNIVERSITY. TAMBURICA - Str. M 571. Za toz genik in ceme plošč se obrnite na: JOHN MARSICH Inc. 463 West 42nd Street, New York.

Čeprav se je novo štetje dovidelo samo v dveh distriktih, je bilo število slovenskega prebivalstva sedaj 56.916.

Ne moremo torej biti daleč od resnice, če pri štetju slovenskega prebivalstva v Julijski Krajini navajamo okroglo vzeto, število 550.000.

Pri zadnjem italijanskem štetju leta 1931, ni bilo zaznamov glede materinskega ali občevalnega jezika, ker se je fašistična vlada postavila na stališče, da je v Italiji samo en narod in en narodni jezik.

Istovršno pa se število Jugoslovonom v Julijski Krajini navzlic številnemu prisilnemu izseljevanju ni zmanjšalo, kar dokazujejo uradne italijanske statistike, ki kažejo veliko naraščanje prebivalstva v teh skoraj čisto slovenskih pokrajinah naraščanje, ki nadomešča, če ne celo prekaša padanje obljudenosti zaradi izseljevanja. Celotno padec na račun raznarodovanja ne prihaja resno v poštev navzlic nasilnim metodam, ki so ga z njimi služali povzročiti in pospešiti.

Jezikovne meje. - Teh 550 tisoč Jugoslovonom tvori povezano prebivalstvo v kosu narodnostno enotnega ozemlja, ki meji na Jugoslavijo ob vsej dolžini svoje vzhodne črte in se na zahodu nadaljuje z odsekom ki v njem prav tako prebivajo Slovenci v severovzhodnem delu stare pokrajine Videm (Udine). Za to ozemlje ki ga je Avstrija odstopila Italiji leta 1866, so Slovenci dolgo časa uporabljali ime "Beneska Slovenija" in vse do zadnjega časa so ga Italijani imenovali "Slavia Italiana". Po italijanskem štetju leta 1921 so bile sledeče občine vse skupaj slovenske; Ahten, (Attimis), Dreka (Drenchia), Grinck (Grimaeco) Ronac (Rona) Sovodaje (Savogna), Srednje (Stregna) St. Lenart (St. Leonardo), St. Peter (San Pietro) Brdo (Lusevera) Platišča (Platichis, sedaj Taipana) in Rezija (Resia). Mimo tega je bil slovenski jezik v rabi v občinah Fožca (Faedis), Prapetno (Propotto), Terjan (Torreano) in

Gorjanci (Montenars). Vsega skupaj je bilo 47.461 Slovencev naštetih leta 1921 v Beneski Sloveniji, tako da je kot uradno število slovenskega in hrvaškega prebivalstva v Julijski Krajini 600.000. Meja med Slovenci in Hrvati pa je zelo nejasna.

V tem narodnostno nepretrganem ozemlju 9.100 kvadr. km, ki ga naseljujejo Slovani, zastopajo italijansko narodnost kvecemu jezikovni otoki, tako v Gorici in v Trstu ter v nekaterih mestih ob obali in notranosti Istre in na Reki ter na otokih Čres in Luščaj. To italijansko prebivalstvo obstoji deloma iz potomstva benečanskih naseljencev, a največ iz poitalijanskih Slovencev in Furlanov, kar je natančno razvidno iz rodbinskih imen (ki si sedanja fašistična vlada sedaj mizlično prizadeva, da bi jih s silo poitalijančila.)

V nobeni točki to povezano slovensko ozemlje ne meji naravnost na italijansko ozemlje, temveč je med njima širok pas, v katerem prebivajo Furlani. Etnografska meja med Slovani in Furlani poteka v glavnem od severa proti jugu. Začenja se pri vrhu Špika ob avstrijsko italijanski meji ter gre preko vrhov Kanina in Velikega Karmana (M. Ciaupon) do Tazeta, nadaljuje se pa skozi Nem (Nimis) Ahten in Foždo do reke Natisono severno od Čeda-da (Cividale); potem gre dalje ob levem bregu Natisono do Kormina (Cormions) in pride do Soče (Isonzo) južno od Gorice; zapušča Sočo ravno pod Gradiško ter čez kraško ravnino Doberdob konča ob obali malo vzhodno od Tržiča (Monfalcone.)

KUPUJTE

DEFENSE BONDS in STAMPS

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

To in Ono

Malokaj se slšli od starega kraja, in se to kar pride po ovičkih, ni nič kaj razveseljivega.

Malo preč Božičem se je, kot pravi neko poročilo iz Londona, dogajalo naslednje:

Prejšnji teden so iz Jugoslavije prišla poročila, ki pravijo, da je bilo v Sloveniji mnogo otrok pomorjenih, drugi pa so bili neznanu kam odpeljani.

Iz okolice Ptaja in Brežic je bilo odpeljanih toliko Slovencev, da tam skoro ni več nobenih ljudi.

V ptujskem okraju so položili vse otroke izpod desetih let in jih poslali v neznane kraje. Nemci starišem, ki so jih bilo prosili, naj jim povedo, kam gredo njihovi otroci, niso hoteli povedati.

Iz Celja in okolice je bilo zadnje tedne odpeljanih 7500 otrok nekam na "vzhodno fronto."

Na Dunaju so Slovenci razdeljeni v skupine, kjer so samo žene, mlada dekleta, otroci in moški in vsako skupino posljejo na kak drug kraj in nikomur ne povedo, kam gredo.

Voljo naroda ni mogoče tako lahko zlomiti. Nemci so se prepričali tega po neprestanih zračnih napadih na London: Japonci pa pri butalnemu napadu na nezavarovano mesto Manila.

Tudi nemškega oznanjevalca na radio v Berlinu je za Božič prevzel božični duh, ko je rekel: "Kakor nam vi Amerikanci želite vesel Božič, tako vam ga želimo tudi mi."

Kotiko snov slovenskih starišev iz newyorške naselbine je v vojaških suknhaj! Naj jih bo kolikor že, Stric Samu so vsi v ponos. Četudi Stric Sam dobro skrbi za svoje sinove, se večkrat prigodi, posebno ob božičnem času, da pred "pejdo" maršakeri bolj na kratko vleče. Ker smo ravno ob Novem letu in ker želi društvo "Domovina" razveseliti naše fante, namerava prirediti na Silvestrov večer izvanredno prireditev. Društvo hoče vsakemu slovenskemu vojaku v ameriški armadi, ki pride iz New Yorka in okolice, poslati primeren dar, in dobiček te prireditve je v ta namen. Več ko bo obiskovalcev, večji bo "darilni paket."

Veselica je v Slovenskem Domu na 253 Irving Avenue, Brooklyn na Silvestrov večer.

Na Zibersah se bodo odslovili od starega leta. Da bo odhodnica tem slavnješja in da boča "stareu" zadnje žirice bolj kratkočasne, so Littlefall-čani povabili rojake iz bližnje in daljše okolice. Priprave so že več časa v teku in odpotoval bo brez težav. Po odhodu-čci bodo rojaki sprejeli mladega nadomesčenca, ki obeta mnogo dobrega. Rojaki boča imeli priliko pozdraviti došlega v veseli družbi. Petja, plesa in veselja bo dovolj. Pridite tudi Vil Cesta je ooprt, pot je gladka do Slovenskega Doma na 36 Danube St., Little Falls, New York.

ČRN VIHAR

Črn vihar po skalah bje, od obzorja gre buhanja, težko, težko vzdihovanje - živ mlrl k nebesom vplje.

Kaj bojim se, poln menira! Za življenjem in grobovi večno pojeje žronovi v slavi angleškega pira.

- Cvetko Golar.

Nov vesoljni potop

Admiral Byrd je prišel do prepričanja, da je bila Antarktida nekoč tropska gorata dežela z visokim gorovjem okrog Južnega tečaja in s pogorji tu...

blizje zime, tudi daljša poletja in toplejše zime. Zdaj ima to prednost naša severna poluta.

Pa se nekaj posebnega ima svoj pomen. V ciklu nekaj nad 20.000 let privlači solnena in lunina teža izbočeni trebuh zemlje, tako da se poluta, ki je imela tako in tako dolg obrat od solnea v istem trenutku obrne in začne približevati.

Vsa izmed razdobjaj precesije, ki jih računa Adhemar, z gotovo razliko na 21.000 let, je objela po vrsti zdaj severno zdaj južno poluto z daljšimi in mrzljiviimi zimami.

Čim bolj se topi led v oblasti Južnega tečaja, tem bolj se dviga toplota in tem toplejši je najbrž tudi Humboldtov tok, ki je prinašal dole s subtrropskim območjem Chile in Peru obkladitev.

Vsa izmed razdobjaj precesije, ki jih računa Adhemar, z gotovo razliko na 21.000 let, je objela po vrsti zdaj severno zdaj južno poluto z daljšimi in mrzljiviimi zimami.

Da je bila Antarktida nekoč tropska krajina, dokazuje to, da je našla Byrdova ekspedicijska tri fosilije, ki jih pa seveda ni mogla opredeliti.

Ta stvar ima pa še en pogoj in tu pridemo do dramatičnega momenta. Vsak tečaj, ki ima debelejšo plast ledu, izpremeni s tem težejše zemlje.

"Najineizraznejše stvari so v akordu, ki je človeku najbližji in pristopen najnižjemu. Če gar sree je resonančno, da za trepeta ob vsakem približju, ta ga razume.

Nas seveda prav malo zanimaj, kaj bo na svetu čez 6.300 let, kar živimo od danes do jutri; skrb za človeštvo v daljni bodočnosti pa prepustimo učenjakom.

"Kaj je precesija? Pot naše zemlje je prav tako malo točen krog, kakor je zemlja točen krogi. Teh najčistejših idejnih oblik tudi urarava ni zamogla v svojih sijajnih kozmičnih umotvorih.

Prva ženska, ki se je dvignila v letalom v zrak, je bila Američanka Mrs. Edith Druce. To se je zgodilo leta 1908 v francoskem mestu Le Mans.

Kratka Dnevna Zgodba

Odprto okno

Svetle stene salona so pričele dobivati temnejšo barvo. Na obraze nam je padala senca. Skozi odprto okno se je jel usipati mrak v sobo.

"Zaprem okno. Mrak je." "Ni treba. Pustite!" "Ne, zaprem. Ni dobro tako!"

"Ne! Prijetno je tako!" je pritrdil moj temni prijatelj in gospa se je oddaljila. Zunaj cesta in ob cesti dreve, ki se je belilo v cvetju kakor posuto s snegom.

Prijatelj je sklonil glavo in zrl skozi okno, z lahimi gubami na čelu; oči so se mu svetile v tajnem zadovoljstvu.

"Gledam," je dejal čez nekaj trenutkov, "sledam, vidim in čutim. Z vsem tem, kar se dogaja tam zunaj in kar je za nas tako tiho, samovoljno in brezbržno, prinerjam sebe, naš rod in vse.

nebo zadržaj, tisti plamen... Vse skupaj, vsaka stvar posebej pada na sree. Er sam neznanen rdeč cvet, ki ga vzameš na roko, ima zate morda in za vse ljudje toliko vsebine življenja, da bi ti polnil sree in glavo do smrti.

"Kaj čutiš nočoj? Kaj misliš?" "Čutim," sem zaječjal "kje je vsenu izraz? Če ti pokažem skozi okno in pogledaš moj obraz, veš vse..."

"Največji umstnik, ki bi hotel izraziti vse, bi moral biti pesnik, slikar, komponist in pisalec. Nerazumljivo je, v kolikih formah se skriva vse, kar je lepega in pomembnega, večnega, kar beži mimo nas in ga ne moremo zgrabiti izraz, ki se nam zdi najodločnejši, formalno in vsebinsko najnatančnejši, ali ni mogoče najbaldnjejši in najpovršnejši, do brodožel diletantskem začetku in azostalemu mišljenju, omejenim se le na psamszne predmete in na predpisane forme?"

"Slikar lahko včasih z eno potezo pove, česar ne more pisnik spraviti na dolge strani. In kako skrivnostna je roka virtuozna, ki sedi ob klavirju! To, kar mene muči vse življenje in ga ne morem izraziti, spravi on v en sam udar, da začne in zavpije vse v človeku: sree in misel. En sam gibljaj plesalca nam razodene nekaj velikega, tako nevarnega sicer, kot je in mrak tam zunaj in vlepovanje te svetlobe, pa vendar tako jasno, kot smo ja-ni sami v sebi. Ali

ne vidiš, za kaj je prošla naša doba s svojim izrazom preko slike v glasbo?"

"Tenni prijatelj, obraz je bil že čisto rni in po njegovih kretnjah sem spoznal, da je razburjen. Z roko je segel hlastno v lase in jo deval zopet na mizo.

"Kaj ti je? Ali...?" "Ne! Ampak dopovedal bi ti rad to, kar se ne da dopovedati in kar sam čutiš in razumeš, zato, ker tega ne morem dopovedati drugim, ki bi tega ne čutili in ne razume! — Zakaž sem omenil glasbo? Ta večer, vidiš, ta večer! Pokličij ploveka, naj izrazi to, kar je v tistih cvetočih ognjih mraku, ki so zdaj ugasnili. Kaj ti bo povedal s svojo široko filozofijo in kam bo s tisto lepo, točno formo? Slikar bo odprl glavo in molčal, ker ni solnea, ki je zanj življenje. In vendar sta čustva, in misel bogata. Udari na klavir, ki ima bogastvo vseh občutkov. Počni akord, ki bo odmeval v tebi! Kaj me gledaš? Saj bodo to besede, ki bodo v eni sami vrstici vsebovale vse — brez filozofije? — ne, misel spremlja vsak predmet, kot človeka senca — večno vitelesen trenutek, ki bo razodeval sebe in tebe in vse vesolstvo. Akord..."

"S ceste je prodiral pas svetlobe v sobo.

"Najineizraznejše stvari so v akordu, ki je človeku najbližji in pristopen najnižjemu. Če gar sree je resonančno, da za trepeta ob vsakem približju, ta ga razume. Nekaterim je večno zaprt. — Ne more se ponomiti, ne peti, ne deklamirati, ne opisati, kot se opisuje stika, ampak je in govori sami in se razodeva. To je izraz vsega onega čelajajočega, ki se drugače ne da izraziti in imar v sebi samem svoj izraz ter se zdi nerazumljivo in neumno tistem, ki išče jasnosti, ki pa je sama ni sebi nepopolna in snečna, ker slika noč v živih barvah, hodi z gotovostjo po pokrajinah — ki jih je komaj slutnja dosegla. In v znak omejenega mišljenja ponatiskujejo na zadnje strani svojih revij najumarkantnejše neumnosti v zgrad, kako bi ne bi smelo biti tako da stvar nim samim reži z grozo zarezano satiro v obraz."

"Smejal se je s pristranim smehom in spustil roko na mizo. Lase so se mu usuli na čelo. Ogromna senca na zidu se je zganila. Na nebu je gorelo nekaj zvezd.

"Gorje mi, kdor bi se objemal s tistimi, ki capljajo, se branil z onimi, ki gredo, in se dirjal poleg velikega breztesnega jezdeca, kateri ima sam nesmrtnost in življenje v očeh — čas. Ampak tako je brez telesca, da vsaka misel v človeku trepeta, ali, ali se ni oddaljil, ali ni daleč pred nami."

Ta trenutek so se odprla vrata: luč se je razbleščala po salonu, da sva za hip zamižala. Potem smo okno zaprli.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto.

- CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Lauslin
COLORADO: Pueblo, Peter Cullig
INDIANA: Indianapolis, Frank Zupančič
ILLINOIS: Chicago, J. Betša
MARYLAND: Baltimore, Fr. Vedopivo
MINNESOTA: Minneapolis, J. Lukančič
MONTANA: Bozandup, M. M. Panlas
NEBRASKA: Omaha, P. Broderick
NEW YORK: Brooklyn, Anthony Bred
OHIO: Harborton, Frank Treha

ROKANE PROSIMO, da pošljejo za naročnino, da se poslužujejo UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

URAVA "GLAS NARODA"

HIGHLANDERJI STARI 180 LET.

"Stoletne tradicije Highlanderjev" to je bil važen dogovor skotskih častnikov. Highlanderji bodo mogli kmalu obhajati svojo 200 letnico.

Ze v dobi Williama Pitta so si Highlanderji pridobili glas, da so najboljši vojaki britske pehote.

Juriš Highlanderjev je nudil pogled, ki je bil nekaj prav posebnega. Njih pisana krila, ki jih je bilo že od daleč videti, so frfotala v vetru.

Nas seveda prav malo zanimaj, kaj bo na svetu čez 6.300 let, kar živimo od danes do jutri; skrb za človeštvo v daljni bodočnosti pa prepustimo učenjakom.

SPOMINSKA VOZŃJA PRVE LETALKE.

Prva ženska, ki se je dvignila v letalom v zrak, je bila Američanka Mrs. Edith Druce.

Note

PIANO-HARMONIKO ali KLAVIR

- SLOVENIAN DANCE VANDA POLKA
OHIO VALLEY STEVIA POLKA
TAM NA VRTNI GREDI MAJHOB WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VETU OJ, MAHIČKA; DEGLJAJ ŽIDANA MARJELA. (polka) VESELI BRATCI (marzarka)
BARČICA MIKIJI KAPITANE KOPTIČIJA TA MALA ZVEDEJ SEM NEKAJ POZDI Z MENOM DOLE S PLANINE
GREMO NA STAJERSKO STADIONA

35 centov komad 3 za \$1.

MOJA DEKLE JE SE MLADA Po 25c komad: Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

Mrs. Druce je tvegala prvi ženski polet na majhnem lesenem letalu tvrdke Wright, ene prvih letalskih tovarn na svetu.

Ni dolgo od tega, ko je priredila neka ameriška letalska družba letalski dan v New Yorku. Pri tej priliki se je spomnila prve letalke in jo je povabila na "spominski izlet."

Poučni spisi

- ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO. Sestavljen od F. J. Kern, Vesnar. Cena \$2.00
KNJIGA O DOSTOJNEM VEDENJU. 111 strani. Cena 50c
MLIKARSTVO. Spisali Anton Pirc, s slikami 188 strani. Knjiga za mlakarje in ljubitelje mlakarstva sploh. Cena .50c
OBRTNO KNJIGOVODSTVO. 238 strani. Vse... Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbine, amete in strojne ključavničarstva ter telesolvarstvo. Cena \$1.-
UMNI ČEBELAR. Spisal Frank Lankmayer. 163 strani. Cena \$1.-
GOVEDOREJA. Spisal R. Zagvar. 148 strani. S slikami. Cena \$1.-
Naročite pri: Slovenic Publishing Company 216 W. 18th Street New York, N. Y.

GOSPOD iz KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

158

Na vogalu Babenberške ceste in Burgringa se je postavilo tih šestdeset gospodov v žalni obleki...

Na Zahodni postaji je bilo "dvornega pogreba" tretjega razreda konec; nadaljnji prevoz trupel in žalnih gostov sta obrabla dunajski mestni pogrebni zavod...

"Postavim vam trupli na Zahodno železnico ter ju dam natovoriti in odpeljati, potem pa delajte z njima, kar vam drago," je rekel zastopniku Belvedera.

Vlak s truploma in žalnimi gosti je prispel ob dveh ponoči v Pochlarp, zadnjo železniško postajo za Artstetten. Noč je bila vroča in soparna. Blagoslovitev trupel bi se bila morala vršiti na trgu pred postajo.

Med tiroma v sumenju dežja, v tuljenju viharja, sredi šviganja bliskov, sta ležali krsti dalj kakor uro.

V tosi čakalnici male postaje so stali žalni gostje. Nadvojvodinja Marija Terezija je ljubeče tolažila otroke prestolonasledniške dvojice, ki so se ob vsakem gronu prestrašeno zdrznili in zespansi preživljali dogodke te noči kakor grozne sanje.

"Veteranci so vendar najbrž po večini stari možički, teh pač ne sme ustiti, da bi stali nekaj ur zaporedoma v taknem svinjskem vremenu." Saj jih lahko spravijo tjele noter v postajno restavracijo.

Rumerskirch je šel pred vrata postaje in zaklical veterancem, naj gredo noter. Veteranci in gasilci so vstopili in boječe krenili nčimo žalnih gostov v postajno restavracijo, kjer je bilo prostora samo za majhen del pritiskajočih; ostali, ki niso hoteli dalj čakati v nalivu, so odšli domov.

Marija Terezija se je zahvalila in ga odslavila. Obstala je pred vrati, le nepopolno zavarovana pred nalivom, ki ji je pljuskal dež v obraz. Blisk je mahoma razsvetil tragično pokrajino, in Marija Terezija je zagledala krsti. Ležali sta v veliki dežavni mlaki, ki je grozila, da naraste v potok.

"Takšen je torej njegov konec," je pomislila Marija Terezija, "takešno so torej njuno poslednje, skupne ure na tej zemlji. Ne, krsti ne smeta dalj ostati tu zunaj, treba ju je zanesiti v postajo." Poiskala je uslužbenca pogrebnega zavoda, ki so se bili pomešali med opite veterance. Zaklicala jim je:

"Prosim, nikar ne puščajte krst zunaj v nalivu, to je vendar nemogoče," in šla je za njimi pred vrata.

Uslužbenec je prišel za krsti in ju zanesel v postajno čakalnico. Med tem, ko so nesli krsti v čakalnico, je prišel poslednji nočni vlak.

En sam potnik je stopil iz vlaka. Bil je v žalni obleki, počasi, sključen, v prasketanju dežja je stopil v čakalnico, zagledal žalne goste in v zadregi obstal. Tedaj ga je opazila Marija Terezija, stopila k njemu in ga objela. Ferdinand Burg — tako je bilo zdaj ime bolehnemu, od smrti zaznamovanemu možu, v katerem je nadvojvodinja spoznala svojega najmlajšega pastorka, bivšega nadvojvoda Ferdinanda Karla — se je sklonil nad roko materinske mačehe. Komaj šest in štirideset let mu je bilo, a na oko je bil podoben šestinsedemdesetletniku, ki ga je stila smrtna bolezen. Njegova jetika je bila tako napredovala, da je bil zdravnik bolniku, ki ntu je bilo živeti le še leto dni, prepovedal to pot. Vendar je bil Ferdinand Karel odpotoval, ko ntu je cesar izjemoma dovolil prestopiti deželno mejo in se udeležiti pogreba Franca Ferdinanda.

"Kako se ti godi?" je vprašala nadvojvodinja in se ustrašila nesmiselnega vprašanja, ki je imelo nocoj tako pošasten zvok. "Slabo, slabo se vam je godilo vsem," je pomislila Marija Terezija, "tebi. Otenu, temle, ki leži zdaj tukaj v krsti, moj najljubši otrok. Neizrekljivo slabo se vam je godilo. Če pomislimo, kako se vam je godilo, mi je kar težko ponižno verovati v božjo dobroto."

(Nadaljevanje prihodnjih.)

Jezikovne razmere na Malti

Zanimanje za Malto se kaže v Italiji že dolgo ne samo iz jezikovnih nagibov, temveč tudi v prvi vrsti iz političnih. V Rimu je bilo ustanovljeno malo sko založništvo, ki objavlja vse publikacije, nanašajoče se kakorkoli na Malto. Nedavno je izšel obsežen zvezek "Maltska izobrazba" v katerem najdemo razen dveh prispevkov študijo o jeziku, ki se govori na Malti in sicer izpod peresa italijanskih jezikoslovcov E. Rossija in Pasqualija ter nemških romanistov N. Wagnerja in A. Steigerja. Iz njihovih razno-trivanj je razvidno, da je jezik tega otoka prav za prav arabščina in sicer arabščina, ki so jo v 10. stoletju govorili v Tunisu. Enak dialekt arabščine je bil prenešen približno v istem času na Sicilijo, ki je prišla kakor Malta pod oblast Arabcev.

Ta prvotni temeljni jezik, ki ga govorijo prebivalci Malte, se je postopno mešal z izrazi latinskega izvora večinoma vzeti iz sicilijanskega dialekt. Čeprav najdemo v njem precej španskega in tudi francoskega vpliva. To jezikovno mešanico si lahko razlagamo s politično zgodovino otoka. Po Arabcih, ki so se tam naselili v 9. stoletju, so prišli ob koncu 11. stoletja na Malto Normani. Ti so se morali umakniti Špancem, ki so priključili Malto Siciliji. Leta 1530 je odstopil španski kralj Karel V. Malto viteškemu redu sv. Janeza, ki se imenuje od tistega dne red malteških vitezov.

Ko se je Bonaparte leta 1798 vračal iz Egipta, se je polastil tega otoka kot zelo važne strateške postojanke. Toda prebivalci Malte so se uprli in poklicali na pomoč Angleže. Ti

so se po velikem obleganju polastili Malte in ostala je v njihovih rokah. Burna zgodovina Malte se kaže jasno tudi v jeziku, ki ga govorijo njeni prebivalci. Sedanja jezik na Malti ima mnogo skupnega z jezikom sabir, ki ga govorijo v Levantu in Alžiru in ki tudi obstoja iz arabskih, francoskih, italijanskih in španskih izrazov. To kaže, da so besede, ki označujejo konkretne predmete večinoma arabskega izvora, za abstraktne pojme se pa rabijo besede italijanskega, francoskega ali španskega izvora.

NADOMESTILO ZA KAVO IŠČEJO.

Pred vojno je italijan. radio poročal, da je razpisala vlada natečaj za odkritja kavinega surogata. V sebi naj bi imel kofein, alkaloid, kakor je v kavi in čaju. Ta alkaloid ni samo v kavi in čaju, temveč tudi v drugih rastlinah, ki jih je odkril človek s svojim instinktom v raznih krajih sveta. Med te spadajo orehi kola, ki raste v Afriki ali paraguajska česmina, ki se njeni listi kuhajo podobno kakor listi čaja in iz njih skuhan čaj se imenuje mate. Še prej so v Italiji poskušali nadomestiti kavo in čaj z rastlino karkade, ki raste v Italiji sami. Iz nje se kuha rdeč kast napitek dokaj prijetnega okusa, ki postopno prebavo. V njem pa ni nobenega alkaloida, ki bi imel na človeške

možgane podoben razburljiv učinek kakor kava ali čaj. Pozornost strokovnjakov je vzbujala zadnje čase še druga rastlina, rastoča v Italiji. To je celastrus ali kata edulis, znana v Abesiniji pod imenom khat. Ta rastlina raste v abesinskih krajih Soa, Kafa in Tigre, zlasti pa v Harraru, kjer jo tudi pridno goje in kjer se rabi pri verskih obredih. V tej rastlini so razni alkaloidi, ki njih učinek na človeški organizem spominja na učinek kofeina, deloma pa tudi kokaina. Poskusi na genovski kliniki so pokazali, da učinkuje khat na vse žive celice pa bodisi človeške ali živalske podobno kakor kokain.

Uživanje khata mamila je dokaj razširjeno. Iz Abesinije je prišel khat v Arabijo in Jemen, kjer žvečijo njegove liste ali pa pijo iz njega skuhan čaj. Khat preganja spanec in lakoto. Človek se počuti po njem blaženega. Toda občutek utrujenosti izgine, če pijemo iz khata skuhan čaj. Zdravniki so pa ugotovili, da škoduje khat sreču. Po večjem uživanju lahko nastanejo srčne bolezni.

Zato imajo mnogi prebivalci abesinske pokrajine Harrar slabšo srečo. To neprijetno svojstvo imajo vsa mamila, tudi kofein, kava in čaj. Nekateri strokovnjaki trdijo, da povzročijo neprestano uživanje khata v veliki množini tudi neplodnost. Nekoč se je trdilo tudi isto o kavi. Izid natečaja, ki ga je razpisala italijanska vlada, pričakujejo z velikim zanimanjem ne samo v Italiji, temveč tudi drugod po svetu.

Najvišji rudniki na svetu

V Južni Ameriki so najvišje ležeči rudniki na meji med severnim delom Chile in Bolivijo. To so žvepleni rudniki na vrhu ugaslega ognjenika Amancuquilla v višini 6000 m nad morjem. Tu se je nabralo iz ognjenika mnogo žvepla in nastal je eden najbogatejših žvepljenih rudnikov na svetu. Do višine 3.700 m lahko prispes po železnici in sicer do postaje Ollagije.

Prof. Wurm pripoveduje, da je prispel do te postaje s tovornim vlakom in ugajalo mu je, da se je mogel z vozom listkom I. razreda voziti s tovornim vlakom. V Južni Ameriki vozijo namreč tovorni vlaki mnogo redkeje kakor v Evropi. V naselbinj Ollagije, ki je dobila svoje ime po bližnjem ognjeniku Ollagije, so peči, kjer tope surovo žveplo, ki ga dovažajo po žični železnici iz višje ležečega rudnika. V okolici, kakor sploh v Kordiljerih so bilo blesteče solne pustinje in rastlinstva tu skoraj sploh ni. Peči za žveplo kurijo zaradi porabljavanja lesa in premoga s posebno rastlino, zvano v domačem jeziku lareta. Ta rastlina ima v sebi drevesno smolo s katero se varuje usihanja in tvori na skalah goste blazinice. S tem da lahko tope žveplo s pomočjo larete, imajo tovarne veliko prednost pred starejšimi žvepljenimi rudniki na Siciliji, kjer rabijo za kurjavo del premoga, tako da se pridobivanje znatno skrči.

IS postaje Ollagije se pride do rudnikov, ležečih 2300 m višje v nekaj urah, kar je omogočeno s tem, da se pelje še naprej z avtomobilom do višine 5.200 m do delavskega tabornišča, naprej pa z žično železnico. Tu pa lahko vozijo samo močni Fordovi avtomobili in šoferji morajo imeti železne živce. Vožnja z žično železnico je sicer vratolomna, nudi pa krasen razgled po kordiljerskih gorskih velikanih. Žvepleni rudniki se pričnajo v višini 5 tisoč m in segajo do vrha ugaslega ognjenika, torej do višine 6000 m. Žveplo kopljejo tu na površini. V nekaterih krajih ga morajo kopati izpod glé-

denelega snega, ki leži tu blizu meje večnega ledu zelo dolgo.

V žvepljenih rudnikih so zaposleni samo bolivijski Indijanci in sicer samo taki, ki morejo prenašati težko življenje visoko v gorah, kjer pihajo ledeno mrzli vetrovi in kjer povzročajo uhlapavanje žvepla vnetje oči. Večina delavcev ima oči vedno zalite s krvjo, čeprav imajo vsi delavci zaščitne očalnike. Navadnemu belokožcu je tu življenje neznosno.

Prof. Wurm pripoveduje, kako ga je padla med postom rudnikov pupa, gotska bolezen, ki jo povzroča razredčen zrak. Hotel se je povzpeti še 100 m višje, pa se je moral pri vsakem tretjem ali četrtem koraku ustaviti, da je nabral sape. Zdelo se mu je, da ima piši zmečkane in dušilo ga je tako, da niti govoriti ni mogel.

KAKO ŽIVE ŽENSKÉ.

Neka ameriška statistika ugotavlja, da žive žene povprečno 75 let. Omožijo se okoli svojega 26 leta, rode po enega otroka, ki tehta 550 g. same pa tehtajo povprečno 120 funtov, gredo po tridesetkrat na leto v kino, prespijo 26 let svojega življenja, osem let se bavijo z gospodinjstvi in poslajo 26 tisočkrat si umijejo zobe. Ta statistika se nanaša seveda v prvi vrsti na ameriške žene.

REŠILNI ZVONEC.

Med vlomilci so specialisti, ki imajo v času, ko so mestni prebivalci na počitnicah, svoje glavne sezone. Delo jim olajšajo na žalost pogostoma s tem,

BUY UNITED STATES SAVINGS BONDS AND STAMPS. V tem času narodne stiske potrebuje naša domovina vašo pomoč. Kupujte redno Defense Stamps in bonds.

PEVSKIM ZBOROM. POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIKALJE. SLOVENSKE PESMI. Zbirka 9 narodnih pesmi. Irdala Glasbena Matica v Clevelandu. Cena — \$1.50. EMIL ADAMIČ: 16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor. ŠEST NARODNIH PESMI za moški zbor. ŠEST NARODNIH PESMI za mešani zbor. Franc Venturini—ŠEST MEŠANIH IN MOŠKIH ZBOROV. FERDO JUVANEČ: Iz MLADIH LET, moški zbori. PETER JEREB—OSEM ZBOROV (mešani in mešani).

"Glas Naroda" 214 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Poleg poučnih knjig, muzikalij, iger, pesmi itd. imamo v zalogi dosti nabožnih knjig, predvsem Molitvenike v krasni vezavi importirane iz starega kraja... Slovenski molitveniki: NEBESA NAŠ DOM, KVIŠKU SRCE, KVIŠKU SRCE, KVIŠKU SRCE, RAJSKI GLASOVI, RAJSKI GLASOVI, SKRBI ZA DUŠO. Slovesni molitveniki: SVETO PISMO, Key of Heaven, CATHOLIC POCKET MANUAL.

RAZPRODAJA SLOVENSkih KNJIG po zmerni ceni

- Po 50c zvezek: Andrej Ternovac (Ivan Albrecht), Blagajna Velikega Vojvoda (Frank Heller), Šeš noči mali Junak (Dostojevski), Filozofska zgodba (Aloja Jiranek), Kaj se je Makuru sanjalo (V. Korolenko), Na razlilih potih (Franc Frisch), Peter Pavel Clavar (Dr. I. Progelj), Pravica Kladiva (Vladimir Levstik), Silka Doriano Gray (Oscar Wilde), Verne duše v vrbah (Prosper Mirime), Zapiski iz mrtvega doma (A. M. Dostojevski). Po 70c zvezek: Do Ohrida in Bitolja (Ivan Melik). Po 75c zvezek: Belfegor (Artur Bernede), Po strani klobuk (Danir Felgel), Zlati Panter (Sinclair Gluck), Rdeča Megla (O. R. Frich). Po \$1 zvezek: Ugrabljeni milijoni (E. G. Sellger), Veridicus (Pater Kajetan), Sivko (E. S. Thompson), Rudarska balada (Marija Majerjeva), Prigodbe čebelice Maje (Waldemar Bonsels), Pingvinski otok (Anatole France), Pisane zgodbe (Janko Kac). Po \$1.25 zvezek: Skrivnostni studenc (Pavel Keller). Po \$1.50 zvezek: Zločin in kazni (F. M. Dostojevski), Tigrovi zobje (Maurice Lablane), Kristof Dima (Jack London), Misterija (Gustave le Rouge). Po \$2.50 zvezek: Višnjeva repatica (Vl. Levstik). Naročite pri: KNJIGARNA SLOVENSKE PUBLISHING CO., 214 West 18th Street, New York, N. Y.